

Strategi

Finansiering för omställning

Sammanfattningsrapport 2023

Miljö- och klimatprogrammets strategier ska genom bred samverkan, både inom staden och med omgivande samhälle, utveckla nya lösningar och arbetssätt för att påskynda omställningen och öka Göteborgs Stads kapacitet att nå miljömålen.

Detta är en rapport som redovisar ett urval av det arbete som skett inom strategin, från programstart hösten 2021 fram till oktober 2023.

Arbeta strategiskt med finansiering för ökad takt i omställningen

Staden behöver samla sig och tänka nytt kring finansiering, både för innovation, utveckling, investering och drift, för att öka omställningstakten så att miljö- och klimatmålen kan nås. För att genomföra de stora systemförändringar samhället nu står inför behöver fler finansieringsmöjligheter analyseras, utvecklas och användas. För detta krävs förändrade arbetssätt och former för organisering i staden.

Det är också viktigt att säkerställa att stadens investeringar inte låser in oss i lösningar som innebär försämringar för miljön, som till exempel ökade utsläpp av växthusgaser, ökad exponering för skadliga ämnen och negativ påverkan på den biologiska mångfalden. Det räcker inte heller med enstaka miljö- och klimatsatsningar. Stadens verksamheter behöver drivas så att de bidrar till, och inte riskerar att motverka, målen i stadens miljö- och klimatprogram.

Inriktningar

Under året har fokus varit att skapa förutsättningar för extern finansiering och hur stadens egna budgetmedel används.

Tema 1: Öka stadens kapacitet att nyttja externa medel

Göteborg Stad har möjlighet att finansiera delar av omställningen genom externa innovationsmedel både från regionala, nationella och europeiska finansörer. Idag är kapaciteten att nyttja dessa medel begränsad i delar av staden, och strategin verkar för att öka denna förmåga.

Staden har genom Brysselkontoret god kunskap om vilka medel som finns tillgängliga på europeisk nivå, främst inom ramen för Horizon Europa och Life-programmen. Stadsledningskontoret har regelbunden kontakt med Tillväxtverket som hanterar medel från Regional- och Socialfonden och känner till vilka möjligheter som finns inom ramen för dessa fonder. Miljöförvaltningen har inom ramen för nationellt klimatkontrakt och Viable Cities dialog med nationella finansörer som samverkar med syfte att underlätta för kommuner att ta del av tillgängliga medel.

Under året har stadens samlade initiativ som finansierats genom nationell innovationsfinansiering analyserats. Drygt 120 projekt som

Miljömål i fokus

Strategin bidrar till alla tre mål i miljö- och klimatprogrammet

- » Göteborg har en hög biologisk mångfald
- » Göteborgs klimatavtryck är nära noll
- » Göteborg har en hälsosam livsmiljö

Organisering

Ansvar för att driva och samordna strategin ligger hos Miljö- och klimatanmännen. Strategin har i dagsläget inte en formell strategigrupp utan dialoger och samarbeten sker inom ramen för olika teman och genom befintliga nätverk. Strategin är relevant för stadens alla verksamheter genom att kunna bidra till att:

- » Undersöka hur stadens/samhällets omställning ska kunna finansieras exempelvis genom att skapa förutsättningar för att bättre nyttja de möjligheter till extern innovationsfinansiering som finns
- » Skapa förutsättningar för att stadens användning av egna budgetmedel sker på ett så hållbart sätt som möjligt

finansierats under de fem år som ingår i underlaget och med en projektvolym på totalt 374 miljoner kronor

Analysen visar att de organisationer där ledningen har en långsiktig strategi och där personella resurser finns för att driva ansökningsprocesser och externa projekt säkrar och nyttiggör extern finansiering bättre. Framgångsfaktorer är snabb beslutsprocess för att tillåta att ansökningsprocesser startar, kapacitet att ta emot projektresultat då projekt avslutas och förmåga att kombinera kortsiktig ettårig förvaltningslogik med långsiktig strategisk utveckling.

En målsättning är att öka omställningskapaciteten i staden genom att delta och driva externfinansierade projekt i större utsträckning. Inledningsvis låg fokus i strategiarbetet på att matcha finansärer och relevanta utlysningar med rätt sakkunnig inom stadens förvaltningar och bolag. Arbetet visade att det finns andra utmaningar än ökad kunskap om vilka externa medel som finns som behöver hanteras.

Vad krävs då för att lyckas? En långsiktig strategi, kapacitet och förmåga att planera och leda en verksamhet som bygger både på ettårig förvaltningslogik och samtidigt en flerårig innovationslogik och kapacitet och vilja att tillvara ta projektresultat.

Under året har en ”Strategi för Hållbar urban utveckling i Göteborgsregionen” (HUG) tagits fram under ledning av Göteborgsregionens Kommunalförbund och tillsammans med BRG. Strategin bygger på lokala och regionala politiskt antagna styrdokument och har identifierat ett antal insatsområden som är centrala för en grön och hållbar omställning. I samband med att strategin har beviljats finns förutsättningar för att söka projektmedel från Regionalfonden för en projektvolym på ca 350 MSEK.

Fortsättningsvis kommer fokus att vara

- » att skapa bättre förutsättningar för ökat samarbete inom staden för att underlätta att delta i varandras projekt.
- » att skapa bättre förutsättningar för en mer transparent portföljhantering
- » att genomlysna vad som krävs för att underlätta att initiera och driva projekt samt att tillvarata effekten av genomförda projekt

Tema 2: Finansiering som motor i omställningsarbetet

Ett av stadens finansiella verktyg för att driva den gröna omställningen är ramverket för Gröna obligationer. Ramverket har anpassats till EU:s taxonomi och är ett kraftfullt verktyg som kan användas för att driva på miljöarbetet i staden. Ramverket ger staden möjlighet att, på projektnivå, följa upp och visa hur stor andel av stadens investeringsportfölj som kan klassas som grön. I kommande årsrapport är målsättningen att detta ska bli mer tydligt.

En översiktlig hållbarhetsanalys görs numera av stadsledningskontoret inom ramen för stadens ordinarie investeringsprocess genom att investeringsvolymerna som förväntas bidra till att stärka den ekologiska såväl som sociala dimensionen identifieras. Målsättningen är att

öka kunskap om hur väl stadens investeringar bidrar till miljö- och klimatprogrammet och vilka av de underliggande projekten som kan finansieras enligt ramverket för gröna obligationer.

Utöver det gör flera delar av staden klimatberäkningar med livscykelperspektiv på projekt. Beräkningarna kommer i allt större utsträckning att kunna användas som underlag vid kravställning och kommer då att kunna bidra till ett minskat klimatavtryck. Målsättningen är att erfarenhet från genomförda beräkningar ska användas tillsammans med metodik för att beräkna utsläppsminskning enligt Green House Gas Protocol som underlag till framtida kravställning.

Ramverket för gröna obligationer används idag för att öka andelen gröna investeringar. Ytterligare möjlighet finns genom att den lägre kapitalkostnaden fördelas till de bolag och förvaltningar som ansvarar för de projekt som klassas som gröna enligt ramverket. Då ökar drivkraften i staden dels att identifiera de projekt som är gröna, dels se till att fler projekt blir gröna.

Inom ramen för strategin pågår:

- » Projektet "Systemtröghet", som finansieras av Formas och leds av Linköpings universitet, med syfte att utforska hur juridiska och ekonomiska aspekter kan orsaka systemtröghet och förhindra en smidig och snabb övergång till cirkulära affärsmodeller för elektrifierade transport- och byggfordon, samt att hitta lösningar för hur dessa aspekter kan mildras.
- » Projektet "Applied Taxonomy – the Case of District Heating", som finansieras av Vinnova och leds av IVL, med syfte att öka förståelsen för hur EU:s taxonomi kan påverka framtida fjärrvärme med avseende på den fullständiga riskbilden för ett investeringsprojekt.
- » Projektet "Så blir klimatinvesteringsplaner ett verktyg för klimatomställningen", som finansieras av Energimyndigheten och leds av Gävle kommun, syftar till att bättre integrera klimatinvesteringsplaner i stadens ledning, styrning och uppföljning. Det adresserar också behovet av att designa beslutsprocesser och utveckla beslutsunderlag samt nyckeltal och indikatorer som gör det möjligt att styra mot antagna klimatmål och handlingsplaner.

Plan framåt

Under kommande år kommer fokus att vara på att undersöka:

- » Finns affärsmodeller i staden som bör ändras, till exempel kostnader för fordon, hyresmodeller som motverkar omställning?
- » Hur kan verktyget Gröna obligationer bidra till ökad omställningstakt?
- » Vad krävs i staden för att extern innovationsfinansiering ska sökas och användas i större omfattning?
- » Kan portföljhantering bidra till ökad omställningstakt?
- » Hur kan stadens finansieringsplan användas som verktyg i omställningsarbetet?
- » Kan intern koldioxidprissättning bidra till ökad omställningstakt?

Strategin

Samordningsansvarig nämnd/styrelse:

Miljö- och klimatanmänden

Samordnare:

Carin Ström och Michelle Col-drey, Miljöförvaltningen

Involverade förvaltningar och bolag:

Stadsledningskontoret

Inom HUG: BRG, Stadsmiljöförvaltningen, Framtiden AB, Göteborgs Hamn, Göteborgs Energi, Stadsbyggnadskontoret, Stadsmiljöförvaltningen, GSL

Kontakt

Telefon:
031-365 00 00 (Göteborgs Stads kontaktcenter)

E-post:
goteborg@goteborg.se